

Metody zapamiętywania dla dzieci: mnemotechniki i ćwiczenia pamięci

Mnemotechniki i ćwiczenia pamięci dla dzieci to sposoby zapamiętywania poprzez wszystkie zmysły: wzroku, słuchu, smaku, dotyku i węchu. Za ich pomocą dzieci łatwiej i szybciej opanowują niezbędne informacje. Dodatkowymi zaletami tych metod jest to, że zachęcają do aktywności, kreatywności i twórczego działania.

Jedną z popularnych metod są mnemotechniki. W mnemotechnikach wykorzystuje się rymowanki, obrazki szyfrowane, opowiadania, żarty, ruch, kolor. Pozwala to uniknąć nudy. Różnorodność możliwości czyni lekcje ciekawszymi, co w rezultacie przekłada się na większe zainteresowanie i zaangażowanie najmłodszych uczniów oraz lepsze efekty kształcenia.

W procesie dydaktycznym są one bardzo ważne, ale nie można zapominać o tym, że najważniejszy jest rozwój dziecka. Bardzo istotne jest, aby temu rozwojowi towarzyszyły pozytywne emocje. Do optymalnego rozwoju dziecka potrzebne są zatem miłość, wsparcie i poczucie bezpieczeństwa. W tym kontekście pomocne może być wspólne wykonywanie ćwiczeń przez dzieci i rodziców, np. podczas codziennych domowych zabaw.

Równie ważne jest też budowanie u dziecka poczucia własnej wartości poprzez dostrzeganie i docenianie jego sukcesów oraz nieszczerzenie mu przy tym pochwał i zachęt do dalszej pracy. Niewątpliwie, w przypadku pierwszoklasistów, doskonałym pomysłem jest uatrakcyjnianie zajęć lekcyjnych mnemotechnikami.

Niezastąpionymi mnemotechnikami w procesie edukacji są piktogramy, wierszyki i rymowanki, mapy mentalne, łańcuchy skojarzeń, pantomimy.

Rodzaje mnemotechnik: piktogramy

Metoda kształcąca pamięć, wyobraźnię i kreatywność, polegająca na ilustrowaniu treści piosenek, wierszy, bajek, opowiadań. Uczniowie wykonują schematyczne rysunki, obrazujące tekst do zapamiętania. Podczas zajęć za pomocą tej mnemotechniki pierwszoklasiści uczą się między innymi znaków drogowych.

Przykładowe ćwiczenie: Do wskazanych nazw znaków, dzieci przygotowują ich rysunkowe odpowiedniki.

Rodzaje mnemotechnik: wierszyki i rymowanki

Mnemotechnika kształcąca pamięć (głównie słuchową). Może być połączona z ruchem. Polega na uczeniu się przez dzieci tekstów rymowanek, które ułatwiają zapamiętywanie. Im wierszyk lub rymowanka bardziej zabawna i ciekawa, tym lepiej, ponieważ na dłużej pozostanie w pamięci dziecka.

Przykładem jest tu rymowanka „Przejdźcie przez jezdnię na drugą stronę, tylko na pasach jest dozwolone”.

Rodzaje mnemotechnik: mapy mentalne

Metoda przydatna do porządkowania treści. Polega na umieszczeniu na środku kartki zagadnienia, słowa lub rysunku – klucza, a następnie dołączaniu do niego, w formie rozgałęzień, haseł, słów bądź rysunków bardziej szczegółowych. Dzięki tej mnemotechnice dzieci są w stanie przyswoić w niedługim czasie dużą ilość informacji. Za pomocą tej

techniki dzieci uczą się m.in. planet układu słonecznego dopisując do odpowiednich obrazków ich nazwy.

Rodzaje mnemotechnik: łańcuch skojarzeń

Mnemotechnika angażująca wiele zmysłów. Polega na tworzeniu kolejno własnych skojarzeń, składających się w ciąg przyczynowo–skutkowy. Elementy łańcucha łączą się ze sobą, tworząc opowiadanie lub historyjkę. Ważne, aby historyjka rozwijała wyobraźnię i zawierała sporą dawkę fantazji. Ta mnemotechnika jest wykorzystywana np. przy istotnej dla dzieci nauce numerów alarmowych do policji, straży pożarnej oraz pogotowia.

Przykładowe ćwiczenie: dzieci muszą pokolorować pojazdy wspomnianych służb, a następnie połączyć je z prawidłowymi numerami telefonów alarmowych.

Rodzaje mnemotechnik: pantomimy

Metoda polegająca na uczeniu się poprzez ruch i zabawę. Szczególnie poleca się ją dzieciom rozpoczynającym naukę w szkole, u których potrzeba ekspresji jest bardzo duża. Metodę tę można wykorzystać do nauki cyfr czy alfabetu (np. zadaniem ucznia jest przedstawienie za pomocą swojego ciała danej cyfry lub litery).

Z tej szczególnie lubianej przez dzieci metody, mogą skorzystać nauczyciele w trakcie nauki bezpiecznego zachowania, np. poprzez odgrywanie przez uczniów scenek prawidłowego przechodzenia przez jezdnię czy telefonowania na pogotowie.

Rodzaje mnemotechnik: "haki" pamięciowe

Mnemotechnika polegająca na kojarzeniu cyfr z przedmiotami, przypominającymi je kształtem, np. 1- świeca, 2 - łabędź, 3 - serce, 4 – krzesło i tak dalej.

To ci się przyda

Ćwiczeniem pamięci, które może być stosowane przez rodziców jest nawet rozmowa z dzieckiem, inicjowana pytaniem: „Czego nauczyłeś się dzisiaj w szkole?”. Dobrze poprowadzona rozmowa będzie jednocześnie formą powtórki, a systematyczne powtarzanie materiału prowadzi do jego utrwalenia. Jest to szczególnie ważne w młodszym wieku szkolnym. Nie bez przyczyny często mówi się, że „powtarzanie jest matką nauki”, a „trening czyni mistrza”.

Ćwiczenia kształcące pamięć dziecka

Głuchy telefon: Zadaniem malucha jest dokładne, głośne powtórzenie zdania, które zostało wypowiedziane szeptem przez rodzica lub inną osobę uczestniczącą w zabawie.

Przykładowe ćwiczenie: nauczyciel podczas zabawy może zaproponować, aby dzieci głośno i wyraźnie przekazywały sobie na ucho adres swojej szkoły, by móc bezpiecznie trafić do niej z każdego miejsca.

Jedziemy na wycieczkę i zabieramy...: Zabawa polega na tym, że każdy z uczestników po kolei wypowiada pierwszą sekwencję zdania, dodając do niej nazwę przedmiotu, który zabiera na wycieczkę. Należy przy tym jednak uwzględnić słowa dodane przez poprzedników. Zabawa wymaga od dziecka koncentracji i skupienia uwagi na tym, co mówią poprzednicy.

Układanie zdań: Zadaniem dziecka jest ułożenie zdania, w którym wszystkie wyrazy rozpoczynają się tą samą głoską, np. „Puchatek pomógł pierwszoklasistom prawidłowo przejść po pasach”.

Memo: Tradycyjna gra polegająca na łączeniu obrazków w pary. Trudność polega na tym, że wszystkie obrazki leżą odwrócone na stole tak, że widzimy jednakowe kartoniki. Po kolei każdy z graczy odsłania po dwa kartoniki. Kto zapamięta położenie największej ilości obrazków wygrywa.

Skojarzenia: Gra polega na dobieraniu w pary obrazków, które do siebie pasują lub wyszukiwaniu w zbiorze obrazka, który nie pasuje do

pozostałych. Gra rozwija pamięć, koncentrację, spostrzegawczość i logiczne myślenie. Skojarzenia mogą być wykorzystywane przy zadaniu pokazującym dzieciom, które przedmioty mogą być dla nich niebezpieczne (np. nożyczki są ostre i dzieci muszą posługiwać się nimi ostrożnie).

Zagadki, rebusy, łamigłówki: Rozwijają pamięć dziecka, abstrakcyjne kształcą zdolność logicznego i abstrakcyjnego myślenia. Dodatkowo wzbogacają zasób słownictwa. Wśród nich znajdują się między innymi zadania typu „znajdź różnicę”, „labirynt” czy „brakująca litera”, które wymagają od dzieci koncentracji, skupienia i wytrwałości.

Rymowanki: Nauka krótkich rymowanych wierszyków, które pomagają stymulować pamięć i pozwalają ćwiczyć inne umiejętności przydatne w życiu pierwszoklasisty, np. umiejętność bezpiecznego zachowania na drodze. Przykładem są rymowane, wpadające w ucho wierszyki.

Zabawa wyrazami: Ćwiczenie polega na tworzeniu z liter podanego wyrazu innych słów (np. ekran – kran; koszule – kosz, ule; ulica – ul, cal, sygnalizator – tor, zator, gala). Zabawa rozwija pamięć i świadomość językową dziecka. Poza tym wzbogaca zasób jego słownictwa, zarówno czynnego, jak i biernego.

Poradnik zdrowie.pl